СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 268. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 17. вересня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 268. Jersey City, N. J., Tuesday, November 17. 1925. THREE CENTS

Сенатор Бора заявляється за забороною вживання субмарин у війні.

ВАШИНҐТОН, 15. падолиста. — Сенатор Бора, голова сенатового комітету для заграничних справ заявив представникам ґазет, що він не лишень пишеться на анґлійський плян заборонити вживанне підводних лодок у війні, але рад був побачити ще дальші острійщі кроки проти війни взагалі.

Він каже, що держави світа ґовинніби зробити умову, якою війна яко спосіб полагоджування спірних питань межи державами малаби бути як найострійше заказана.

ЗА УРЯДОВИМ ПЛЯНОМ ОБНИЖЕННЯ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН, 15. падолиста. — Конґресмен Ґрін, голова комітету для приходів, заявив, що сей комітет зробив зле, коли пішов поза урядовий проект у своїх плянах щодо обниження податків. На його думку, обниженне не може переносити 300 міліонів долярів.

ЗА РАДИКАЛЬНИМ ПЛЯНОМ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ НЕТЕРПИМОСТИ.

НЮ ЙОРК, 15. падолиста. — Джеймс В. Джерард, бувший американський амбасадор до Німеччини, заявив тут у своїй промові, яку він виголосив в одній жидівській синаґозі, що Американці незадовго будуть ґримушені виповісти різку боротьбу нетерпимости, що тепер шириться в Злучених Державах.

На думку бесідника, ся боротьба почалабися найкраще так, якби котрась з двох великих партій іменувала при виборах кандидатом на президента Злучених Держав католика або жида.

Джерард є протестант.

МОЗОЛИСТІ РУКИ ЙОГО ВРАТУВАЛИ ВІД ЗАСУДУ.

НЮ ЙОРК, 15. падолиста. — Перед поліційним судом ставав нині обжалований за крадіж одіння 38-літний моряк Еймон Ґергард. Обжалований боронився на суді, що він зарабляє на житте працею та красти не потребує. Суддя, побачивши його руки, всі вкриті мозолями, заявив, що такі руки злодійством не займаються.

ІТАЛІЯ ВЖЕ ЗАПЛАТИЛА ПЕРШУ РАТУ НА СВОЇ ДОВГИ.

ВАШИНҐТОН, 15. падолиста. — Італійські представники підписали нині контракт про сплату італійських военних довгів Америці та зложили на доказ заключення контракту чек на 5 міліонів долярів.

Ся перша рата мала бути заплачена до 8 місяців.

ПРИЗНАЮТЬ ВИЗНАЧНОГО КЛЕНСМЕНА ВБИЙНИКОМ.

НОБЕЛСВИЛ, Індіяна, 14. падолиста. — Лава присяжних суддів, що розглядала справу Стівенсона, бувшого начальника Ку-Клакс-Клена в стейті Індіяні, обжалованого за вбийство дівчини Медж Оберголцер, признала обжалованого винуватим вбийства в другім степени, а суддя засудив його на 20 літ тюрми.

ВБИЙСТВО И САМОВБИЙСТВО.

ТЕФТВИЛ, Конетикат, 13. падолиста. — На фармі Семена Покутного в сьому місті случилася страшна подія.

Оногді коло 10. години рано прийшла в відвідини до жінки Покутного її сестра, що живе в Френклині. Підійшовши до дому, вона застала двері замкнені на ключ. В стайні застала вона свою сестру й сказала її про се. Жінка Покутного немало сим здивувалася, бо вона лишила в хаті мужа й свою піврічну дитину. Обі жінки сейчас поспішили до дому. Двері справді були замкнені на ключ, а віконні фіранки були спущені. Жінки дістались до середини через кухонне вікно. На кухонній підлозі побачили вони страшне видовище: коло себе лежали там покровавлені тіла Покутного та його спільника Петра Писарка.

Дали знати сейчас до недалекого шпиталя. Коли лікар приїхав на фарму, він ствердив, що оба мущини були вже давно неживі. Повідомлена поліція найшло коло тіл револьвер та лист, писаний рукою Покутного: „Я убив отсего чоловіка. Він зломав мое життя. Бувайте здорові, мої приятелі." Поліція догадуеться, що тлом подвійного душегубства були ревниці.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПОДРУЖЖА ДЕМОРАЛІЗУЄТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН, 15. падолиста. — Як показують урядові розрахунки подруж, число подруж в нюйорськім стейті за послідний рік зменчилося, а зате зросло число розводів.

АРЕШТУВАЛИ МАШИНІСТА ЗА ЗЕЛІЗНИЧУ КАТАСТРОФУ.

НЮ БРОНСВИК, Ню Джерзі, 15. падолиста. — На домаганне Пенсилвенійської зелізниці арештовано за невважну їзду Тимотея Карола, машиніста поспішного поїзда, котрий позавчера наїхав на другий поспішний поїзд та розбився, вбивши на місци 10 осіб та покалічивши до пів сотки.

Заряд зелізниці каже, що машиніст винуватий за випадок, бо він не здержав поїзду мимо сього, що бачив червоні сиґналові світла. Машиніст каже, що він їх не бачив через густу мраку.

Машиніста пущено на волю за кавцією 10,000 долярів.

ВУЛЬКАН ВИКЛИКАВ ЛІТО.

АНКОРЕДЖ, Аляска, 12. падолиста. — На острові Унікаку, що лежить в архипелягу (громаді островів) Алевтськім, почав сими днями працювати вулькан на горі Шішальдіні. Наслідком великої маси теплоти, що виязалася при вибуху, всі ріки довкола пустили леди, а горі вернулася зелень, хоча в [illegible]

ВТОПЛЕННЄ ТРОХ РИБАКІВ.

СЕЙВИЛ, Лонґ Айленд, 14. падолиста. — Трох місцевих рибаків, що виїхали на ловлю риби в невеличкій лидці, попали на повному морю під страшну бурю, котра розбила їх лодку та втопила їх. Морські филі опісля викинули тут на беріг останки лодки та тіло одного з утоплених.

ЗНОВА ПРОБУЮТЬ ВИКОНУВАТИ „СИНІ ЗАКОНИ".

НЮ БРОНСВИК, Ню Джерзі, 15. падолиста. — Стейтовий уряд загрозив, що він буде карати всіх, хто поважиться нарушити „сині закони". Через се всі театри й другі підприємства були сеї неділі замкнені.

ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ ПЕРЕД СУДОМ.

У Львові, дня 7. м. м. відбулася перед трибуналом суддів росправа проти редактора „Громадського Голосу", Остапа Павлова і членів Радикальної Партії, д-ра Романа Дашкевича, д-ра Матвія Стахова і Івана Копача, обвинувачених за те, що на вічах в Солонці і Ременові в травні ц. р. — накликали — як каже акт обвинувачення — до непослуху законів та розпоряджень публичної влади і державної адміністрації.

Трибуналом проводив радн. Ангельскі, як вотанти засіли радн. Дукет і радн. Млицарскі, обвинувачував прокуратор Ґіртлер, а боронили: др. Лев Бачинський, др. Брикович, др. Лев Ганкевич, др. Іван Волошин, др. Новодворський і др. Кіцула.

Обвинувачені виказали, що у своїх промовах на згаданих вічах вони не наклонювали своїх слухачів до якихось революційних виступів, але представляючи фактичне положення української людности взагалі а селянства в особенности, взивали до боротьби леґальними способами проти кривд, які нам сьогодня діються.

Другого дня, поставлено суддям присяжним питання відносно вини, яку закидував обвинуваченим акт обвинувачення.

По майже півтораґодинній промові прокуратора, промовляв др. Лев Бачинський, оборонець п. Остапа Павлова. Його промова тревала три години. Після нього говорили ще оборонці других обвинувачених.

Присуд проголошено аж четвертого дня розправи. Всіх обвинувачених звільнено від вини і кари.

СПРАВА КАРАННЯ БЕЗПРАВНИХ ІМІҐРАНТІВ.

ВАШИНГТОН, 13. падолиста. — Департамент судівництва має рішити незадовго питаннє, чи чужинців, які дісталися до Злучених Держав безправно, себто без належитого дозволу іміґраційних властий, поповняють який злочин, за який вони малиби перед депортацією ще бути карані вязницею, чи лишень депортовані.

Справа виринула, коли уряд арештував Канадійця Степана Фльору, котрий перекрався через границю. Федеральний суд у Ферґас Фолс, Минесота, рішив, що уряд має право депортувати такого іміґранта, але не має права його вязнити. На сьому самому становищи станув висший суд, коли справа прийшла до нього через апеляцію. Незадовго має її рішити Найвисший Суд Злучених Дер-

ЗНАЧІННЯ ЧАСОПИСУ.

В листі до приятелів пише (недавно померший) шікаґський фабрикант і міліонер Джордж Райтель — пише про значіння ґазет для нього і його родини. „Завдяки ґазетному оголошенню — сказано дословно в тому листі — я ще молодим столярським челядником у Чехії запізнався з моєю подругою життя і люблячою матірю наших дітей. Вона була найсильнійшою підпорою мого успішного життя. Жиючи в найменше вибагливих обставинах, довідалися ми тоді з ґазети, що пошукується спадкоемців пані М. Я зголосився як одинокий своях, мене признали спадкоемцем і так я міг з ріднею виїхати до Америки. В Америці знову завдяки ґазетам одержав я зайняття в невеличкій столярні, яку я пізнійше закупив. З цього підприємства повстала могуча нині фабрика меблів, в якій працює понад вісімсот робітників. Комуж я завдячую передусім цей світлий поступ? Часописові. Завдяки моїм постійним зручним часописним оголошенням число моїх покупців зростало з дня на день і з малого столярського варстату, що працював з двома робітниками, повстало нинішнє підприємство. Також підчас моеї довголітньої практики виявила мені ґазета добрі прислуги. Один раз то таки дуже, а саме в 1911 році довідався я з кількох статей в американських часописах, що одна консорція задумує закупити ліси у Вісконсін. Так я випередив купців і запевнив собі не малу часть лісів, які пізнійше дістались у руки консорції. „Шануйте і доцінюйте силу часопису" — кінчить покійний свій лист — бо він є не лише жерелом, яке для вас є конечне, але й помічним засобом, який значно уліпшує ваше економічне положення".

ЦЕРКОВНІ ПРОПОВІДИ НА МОВІ ЕСПЕРАНТО.

„Журналь де Женев" називає есперанто „латиною демократії". Бо й дійсно італійський проповідник патер Модесто Карольфі виголосив проповідь на мові есперанто в соборі Нотр Дам. Перший раз виголосила проповідь на мові есперанто в церкві кальвіністів у Ст. Пер, пані Марґарета Блейз. Чи то наближається час, що в противенстві до вавилонської вежі люде говорити муть одною мовою?

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ПРАЗІ.

Ректором університету на сей рік вибрано д-ра О. Колессу, проректором проф. Щербину. Деканом фільософічного виділу став проф. Артимович, а продеканом проф. Щербаківський. На правничому виділі деканом вибрано проф. д-ра Старосольського, а продеканом проф. Лащенка.

ТЕЖ РЕКОРД НА ВЕСЬ СВІТ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 13. падолиста. — Стейтовий уряд нарахував, що за один рік у сьому стейті згинуло на зелізничих перехрестях 1,253 особи, їдучі автомобілями. За один минувший місяць згинуло їх в сей спосіб 257, а покалічено 5,087.

КРАЙ БЕЗ ЖІНОК.

Хоч невеличкий, але таки є край без жінок в Европі. Там уже від століть нема зовсім жінок. То полоса краю в східній Македонії, а саме півостров Хальхідіке, а на його південному розі свята гора Атос. Довкола гори простягається чернеча република грецької церкви, а замешкує її 500 черців. Черцям тим не вільно ніколи їсти мяса, мусять строго додержувати посту, за дня і в ночи відправляти довгі, виснажуючі служби божі, не вільно їм теж їхати ані возом ані конем. Крім цього заборонено голосно розмовляти. Одним із головних законів цього монастиря, (що вже істнує тисячеліттє) є цей, що жінкам не вільно поступити на територію републики Атос. Ба, ця заборона поширена і на домашні звірята-самиці. І так від століть в Атосі не було ніодної корови, ніодної ослиці і т. д. Довкола гори Атос жиють лише працьовиті, поважні ченці, з виглядом аскетів. Одинока мабуть жінка, що була на горі Атос, то дочка анґлійського дипльомата, що відвідала цю републику з своїм батьком, переодягнена за хлопця.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО ПАЛЕСТИНИ.

У вересні виїхало з меж Польщі до Палестини 1,644 людей, здебільша польських підданих. Між ними було 21 туристів, 301 капіталістів (коли ми матимем такий гарний процент!), 1028 з свідоцтвом праці.

ЩИРА РОЗМОВА.

У буджетовій комісії польського сойму промовляв в імені польського соціялістичного клюбу п. Жулабскі. Пос. Корфанти, властитель денника „Ржечпосполіта" каже до нього: „Я гадав, що такий мудрий клюб, як соціялістичний вишле на трибуну розумнійшого промовця". На це йому п. Жулабскі: „Мовчіть, ви маєте найбруднійші руки в Польщі. Можете мене покликати перед маршалківський суд, а я докажу вам це документами". П. Корфанти: „Безличний!" П. Жулабскі: „Брудний чоловік, ґешефтяр". П. Корфанти: „Я до вашої кишені не заглядаю, а ви не заглядайте до моеї". І сказавши це, „сховав до кишені" заяви п. Жулабского.

ПАСАЖИРСЬКІ ЛІТАКИ НА 30 ОСІБ.

В Анґлії задумують в найближчім часі ужити до пасажирської комунікації величезних літаків, що зможуть забрати на свій поклад 30 подорожних.

Палестина на Україні.

МОСКВА, 12. падолиста. — Завдяки заходам американської жидівської орґанізації JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE, яка призначила великі суми гроший на поселенне жидівських родин на землях України і Білоруси, російське советське правительство призначило великі простори управної ріллі на південній Україні, на Кримі, на Кубані, і на Білоруси на жидівські оселі.

Досі поселено вже 30,000 Жидів, головно на південній Україні недалеко Херсону, а трохи і на сусідньому північному Кримі. Їм віддано великі посілости поміщиків з дворами, будинками, машинами, лісами, садами, парками, виноградниками, ріками і ставами. Там вони осілись або ґрупами або розібрали поміщицькі землі на меньші ґаздівства, одначе і так вони управляють землею спільно, бо мають плянтації цукрових бураків і цукроварні, а також горальні й інші підприємства.

РОСІЙСЬКА СОВЕТСЬКА ВЛАДА КАЖЕ, ЩО ДО КІЛЬКОХ ЛІТ ОСАДИТЬ НА УКРАЇНІ І НА БІЛОРУСИ ПІВ МІЛІОНА ЖИДІВ ХЛІБОРОБІВ. Вона заохочує Жидів до сього поселення, що колиб пійшли в Палестину, то були-б у неволі під Анґлією і під сіоністичною диктатурою, а під советами мати-муть свободу і навіть свою републику.

Голова „совнаркома" „радянської" України ВЛАС ЧУБАР недавно заявив се на зїзді советів у Харкові. Він сказав, що покищо Жиди мати-муть на Україні тільки свої жидівські самоуправні повіти, але зі зростом їх кольонії мати-муть свій округ (намісць ґубернії), а відтак сама собою ПОВСТАНЕ ЖИДІВСЬКА РЕПУБЛИКА НА УКРАЇНІ, таксамо як повстали інші републики. Тоді, казав, Жиди самі собою правити-муть як у своїй власній державі.

(Сама советська влада вже 8 літ говорить і пише, що землю, яку на Україні забрано поміщикам, віддано тим міліонам безземельних і малоземельних незаможників, які пропадали без землі і хліба, а тимчасом землю віддала спроваджением з міст Жидам, а безземельним і малоземельним незаможникам осталось хиба іти на роботу до Жидів. А зробила се лише тому, що жидівська орґанізація із Злучених Держав дала грубі гроші. Та сей большевицький плян не є жадною розвязкою жидівського питання, бо він замісць довести до порозуміння і згоди між обома народами спричинює тільки нову ворожнечу.)

ВИБОРЦІ ОБТИНАЮТЬ УХА КОМУНІСТАМ НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ.

ВІДЕНЬ, 14. падолиста. — Вчасі політичної аґітації на виборчих вічах в Чехо-Словаччині приходить декуди до завзятої боротьби.

До такої борні прийшло на вічу в селі недалеко Пряшева, на Підкарпатській Руси, куди приїхало було на аґітацію 15 комуністичних аґітаторів. Громада виступила проти них і, щоби показати їм свій суд про комунізм, обтяла їм всім уха.

Таксамо з других сторін Підкарпатської Руси, Словаччини і Чехії повідомляють про небувалу виборчу борню.

(Коли торік були доповнюючі вибори до чеського парляменту (палати послів і сенату) і вибрано кількох комуністів на угорській Руси завдяки їх всеобіймаючим і безмежним обіцянкам, „наші" большевики тішились, що се признака великої „клясової свідомости" і обурювались на нас, як ми писали, що то признака темноти і легковірности, яка відімститься на обох сторонах).

КАЙО ВІДПОЧИВАЄ.

ПАРИЖ, 14. падолиста. — Бувший французький міністер скарбу Йосиф Кайо виїхав до своєї резиденції в Мамар, де, як кажуть, буде відпочивати і жити-ме у відокремленню аж до Нового Року.

Опісля, як повідають його приятелі, він обновить боротьбу у сенаті проти фінансових плянів Поля Пенлеве.

ІРЛЯНДСЬКІ ЯЙЦЯ В АНҐЛІЇ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 14. падолиста. — В останніх роках Ірляндія була стратила перевагу на анґлійському ринку для збуту своїх курячих яєць. Причиною сього була політична боротьба, а також те, що Данія і Голяндія красше опаковували і вибирали яйця і сим побили ірляндських торговців. Тепер же Ірляндія, по приверненню внутрішнього спокою, перевела й у себе уліпшення і знову перемогла Данію і Голяндію у скількости доставлюваних яєць до Анґлії.

ЗАВАЛИВСЯ МІСТ.

ВІДЕНЬ, 12. падолиста. — Бувший премієр Австрії о. Зайпель їхав автомобілем в товаристві намісника Стирії, Рінтелена, з Австрії до Стирії, і коли переїхав високий деревляний міст в Радкерсбурґу, він завалився під тягарем товпи, що бігла за ними, викликуючи радісні оваційні привіти.

З мостом упало богато людий, з яких 9 потерпіло поранення.

КАЖЕ, ЩО ЦАР ЖИЄ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 12. падолиста. — В Угорщині живе бувший російський високий достойник князь Ґаліцин, який тепер написав свої спомини.

В тих спогадах він пише, що вірить, що цар Микола й його родина живуть на чужині яко збігці, а пояснює се тим, що сі, що говорять, що їх убито, не могли найти ані одробинки їх тлінних останків або одіння.

СУД НАД БІЛОРУСЬКИМИ ПОВСТАНЦЯМИ.

МОСКВА, 20. жовтня. — В Минску, столиці Білоруси (під російською советською окупацією), закінчилася в суді ро[illegible] права проти білоруських повстанців, яка тягнулась 8 днів.

Обжалуваних було 87, з яких 32 засуджено на кару смерт[illegible] 40 на досмертну тюрму, а 15 увільнено.

Смертний присуд виконала зараз місцева Чека.

В минській тюрмі тепер є 1,500 вязнів, з яких більше [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗГОДА З ІТАЛІЄЮ

Уряди Злучених Держав і Італії лишщо добили в Вашингтоні торгу щодо сплати італійських военних довгів. На верха згода виглядає, немовби Америка мала дістати назад кождий доляр, позичений Італії підчас війни, бо Італія обіцяла звернути Америці цілий капітал і незаплачені досі проценти. На ділі, однак, американська суспільність зовсім не дурить себе, що згода своїм змістом такого значіння не має. Прецінь Італія обіцяла заплатити на будуче тільки процентів від залеглих довгів, що се випаде ледво який 1 процент річно. До сього довги розложено на більше як на пів століття, так що допера за шістьдесять кілька літ буде відомо, чи Італія заплатила свої зобовязання. Тепер вона має почати від такої низької рати, що се ніяким сплачуванням міліярдових довгів признати не можна. Американці, які не дурять себе зовнішними виглядами, знають, що ся згода значить тілько, що пуста обіцянка на заплачення кількох міліонів долярів велика надія на дарованне цілого довгу, або хоч його великої части в будуччині.

Італійсько-американська згода поволи починає призвичаювати Американців до думки, що вони не повинні надіятися звороту своїх военних позичок. Італія вже тепер дістала такі уступства, що її делегація хвалила Америку як дуже а дуже щедру. Франція недавно булаби певно дістала такі самі умови, якби не її авантури по Азії, Африці й Европі. Як вона поправиться, то й вона пізнає американську щедру руку. Коли Американці вже зовсім зречуться надії на зворот европейських военних довгів, тоді й вмре безповоротно американське бажання вмішуватися военною силою в европейські сварки.

КАТОЛИЦИЗМ В ФРАНЦІЇ

Світова війна підтяла всякий авторитет, а тим самим і авторитет церкви. Цей обяв дається завважити в цілій Европі. Найменьше потерпіла ще на тім католицька церква, а це тому, що вела підчас війни досить обережну, невтральну політику, а до того мала за собою великі міжнародні звязки, стару традицію та сильну орґанізацію. Але і її усувається раз-у-раз ґрунт під ногами. Минула війна, а відносини не дуже то поправилися. Всі церкви борються тепер за захованням своїх позицій, змагає до цего річ ясна і католицька церква.

З того боку інтересне для нас те, що діється у Франції. Як відомо в Франції проведено розділ держави від церкви. Католики становлять трету часть населення краю. На протязі десятків літ велася тут важка боротьба з католицизмом. Ліве правительство, яке стануло при кермі держави відкликало представника, що заступав Францію в Ватикані і з того приводу прийшло в цілій Франції до сильної внутрішної боротьби, яка змусила навіть кардинала Дібоа вийти на вулицю та вести вічеву аґітацію проти правительства Ерія, яке відкликало французького амбасадора з Ватикану.

Ситуація одначе тепер така, що відносини між папською курією а Францією поліпшилися, а католики в Франції приходять до щораз більшого значіння. Це признають навіть вороги католицизму. Ті самі вороги підносять навіть ще й причини тої цікавої появи. А ті саме особливо інтересні і для нас Українців.

Католицьке священство тішиться сегодня в Франції більшою симпатією і довірем як колинебудь передше. А це тому, що коли Франція знайшлася в найтяжшім положенню, коли лялася кров її синів в світовій війні, 32,000 католицьких питомців покинуло духовні семинарі, а пішли до армії боронити рідного краю. Більшість з них служила простими вояками, а боролася так хоробро, що зробила своїм патріотизмом і посвятою для пропаґанди католицизму більше, чим могли цего доконати тисячі духовних місій на протязі цілих десятків літ. Третина з них лягла на полю бою, а більша частина добилася найвисших відзначень за геройство. Перед такою посвятою склонили голову і вороги.

Католицьке духовенство в Франції відоме від давна зі свого патріотизму. Хто був припадково в переїзді в Парижі і слухав їх проповідий, міг наглядно переконатися про їх велику любов до свого народа. А хто приглянувся їх культурній і гуманітарній праці в Франції, той мусів подивляти їх посвяту. При тім треба ще надмінити, що держава відібрала їм давні добра, та що священники дуже часто не мають з чого жити. Парохії в найкращих дільницях Парижа удержувалися майже з жебранини.

Так отже посвята і ідея мур пробиває і зеднює навіть серця ворогів. Патріотизм і посвята католицького священства в Франції злагодили ворожий настрій до католицької церкви та піднесли її авторитет. З того наука, що серед культурного та свідомого народу має вплив і значінне церква, але та, що дбає в першій мірі за добро свого народа, приходить до значіння духовенство, але те, що жие в праці і посвяті для свого народа.

З РІДНОЇ ШКОЛИ В ГАЛИЧИНІ

Ч. 338. У Львові, дня 10-го жовтня, 1925.

ДО ХВАЛЬНОГО ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА В ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Отсим маємо честь повідомити Хвальну Орґанізацію, що ми одержали 29. вересня, 1925, **від Обеднання Українських Орґанізацій в Америці Ваш щедрий дар в сумі 1,000 дол. на українські ремісничо-промислові школи і бурси.** Посвідки від поодиноких шкіл пришлемо пізнійше після розділу сеї жертви поодиноким заведенням.

За сю жертву складаємо Хвальному Товариству та всім Відділам і Шановним Членам від шкільної дітвори і від себе щиро-сердечну подяку.

Шкільництво займає найважнійше місце в життю кождого народу і тому найкультурнійші народи присвячують йому як найбільше уваги. Кожда західна держава старається вивінувати як найкрасше школу, бо знає, що при помочі школи зможе виховати собі відповідне громадянство.

Та ми не в сьому щасливому положенню. Ми не маємо ще своєї держави і тому мусимо самі своїми жертвами удержувати українські школи, щоби дбати за молоде поколінне.

Завданне „Рідної Школи" під теперішню пору дуже велике. Майже кожда громада потребує своєї української школи. Брак у нас фахових, промислових і торговельних шкіл, яких нам нині з огляду на економічне положенне дуже а дуже потрібно. Та на жаль Рідна Школа не може роздобути фондів на удержанне тих 30 народніх шкіл і кільканайцяти промислово-ремісничих заведень, не то, аби могла засновувати нові.

Коли візьмемо під увагу, що на приватне українське шкільництво зложив край 720,000 зол., а наші заморські Земляки в Америці 47,000 зол. (се є 15-ту часть того, що край) то можемо сказати, що **головно з краєвих жертв, а іменно із жертв стягнених із сіл** черпало Українське Педаґоґічне Товариство свою життєву силу. Та сього року самозрозуміло наплив жертв із сіл, які перейшли голодову крізу, значно зменьшився, так що Головна Управа УПТ-ва, находячися з тої причини вже від кількох місяців в дуже невідрадних матеріяльних відносинах, звинула вже деякі курси УПТ-ва; закрила деякі школи; та стягнула чимало кляс. Як так дальше піде, то Головна Управа УПТ-ва буде приневолена поробити ще дальші редукції, а се означувало-б повільну ліквідацію українського приватного шкільництва.

Щоби не ліквідувати зовсім нашого приватного шкільництва, звернулась Головна Управа УПТ-ва на днях **до всіх заграничних часописий, головно в Америці,** аби в свому напрямі розвели відповідну пропаґанду. Таке писмо залучаємо також Хвальній Орґанізації і просимо звернути ласкаво увагу на допомогову акцію Рідній Школі в старому краю.

Тепер після полевих зборів загалом наші села увільнилися вже з голодової крізи, хоча з другого боку відома економічна руїна Польщі відбилась уємно головно на нашому селі, наслідком чого воно тепер не може спромогтись на стільки жертв, щоби власними силами удержати й розбудувати як слід українське приватне шкільництво.

Тому значна постійна допомога Рідній Школі наших заморських Земляків а головно наших українських Орґанізацій і Товариств необхідна і то негайно.

Маємо надію, що Хвальний Головний Уряд узглядни́ть повисші наші мотиви та прошення і звернеться до всіх своїх Відділів і Шановних Членів, щоб вони збірками і постійними щомісячними складками підпомагали сю величну твердиню, яку представляє Рідна Школа для нашого поневоленого народу.

Ще раз складаємо Хвальному Урядови, Орґанізації і всім Шановним Членам щиру подяку і заразом засилаємо сердечний братній привіт.

Остаємо з глибокою пошаною

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАҐОҐІЧНОГО ТОВАРИСТВА:

Бр. Янів, голова;
М. Матчак, за секретаря.

(Печать)

ДОПИСІ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Першого Падолиста.

Свято Першого Падолиста відбулось у нас дуже гарно, коли зважиться, що дійсного приготовання не було. Українська Горожанська Громада на засіданню тиждень передтим пригадала всім своїм членам сей народній обовязок та при співучасти тов. Боян свято перевела.

По Службі Божій відправив панахиду місцевий парох о. М. Кінаш, а співав місцевий хор тов. Боян під проводом свого учителя п. Стефана Грабара. Признати треба, що сумні мельодії відспівані хором витиснули не одну сльозу присутних громадян. Звичайно підчас панахиди люди розходяться, однак тут всі відчували, що се молитва за їх рідних, поляглих на полях бою або як жертви тих боїв, тому ніхто церкви не опустив аж до скінчення всього богослуження.

Сейчас по Службі Божій народ зібрався в шкільній салі, де свято продовжувалось під проводом п. Василя Левчика яко предсідателя. Секретарював п. Михайло Сухорський. Хор відспівав американський гимн, почім о. Максим Кінаш виголосив святочну бесіду. Коротка а ядерна бесіда зробила глибоке враження на присутних. Бе-

єнні лихоліття, зрив українського народу до бою за волю, девятьмісячну боротьбу і творенне своєї держави і остаточно розгром нашої сили Ляхами, котрі з помочю Французів узброєні як наймодернійше, заволоділи нашим краєм.

Хор відспівав „За Україну", а також вязку патріотичних і народніх пісень.

Слідували соля скрипкові Івана Левчика, які випали незвичайно гарно, бо молодий скрипак досить солідно працює над собою; також сольові пісні Анни Левчик зробили враженне на присутних.

Другим з ряду бесідником був п. Роман Слободян, котрий в майже годинній бесіді вказував, як другі колись поневолені народи здобували свободу і як треба боротись і нам. Нам тут на волі потрібно сильних орґанізацій просвітних, економічних і політичних. Такі інституції у відповідний час стануть з помочю в боротьбі о волю нашим браттям там в Европі. Пекучою знова справою під сю пору є негайна поміч калікам, інвалідам і політичним вязням в Галичині. Як не поможемо як слід тим героям калікам, котрі боролись за волю України, а котрі під сю пору знаходяться в нужді як послідні жебраки, то з вибухом нової военної заверухи ми не будемо всилі створити нових полків відважних борців.

Слідували бесіди запрошених Американців а іменно д-ра [illegible]

бо Ірляндці доказували, що розуміють наш зрив до волі і свобідного життя. Вони похваляли нашу щиру любов до рідної землі, бо людина, котра має серце до любови своєї рідної землі, буде всилі полюбити і шанувати свою прибрану вітчину, в якій приходиться жити і працювати. Вони вказували на конечність наших горожанських товариств, бо тільки горожани тутешні, маючи силу в творенню відповідних законів і вибираючи відповідних людий на відвічальні становища, сповнять свій обовязок як слід. Америка у слушний час поможе і вашій, казали, справі, однак Америка мусить вас знати і повинна знати.

Всі три бесідники зробили дуже гарне враженне на присутних, а др. Велш, довідавшись, що думаємо збирати датки на допомогу жертвам війни, зложив від себе $5.00.

Прикінці заряджено збірку, на яку зложились слідуючі жертводавці: по $5.00: др. Велш, Василь Левчик, Тома Чечель. По $3.00: о. М. Кінаш, Р. Слободян, Йосиф Бальніцький. По $2.00: Адам Лесняк, Теодор Луняк, Лука Мовчан, Іван Кіценюк, Олекса Семен, Мат. Могила і Андрій Поливчак. По $1.00: Іван Пошивак, Теодор Федич, Вас. Ґарбовський, Мих. Кліса, Олекса Світлик, Мих. Либа, А. Горохівський, Ол. Нагірний, Тео. Федош, А. Андрійців, Д. Стець, А. Кемпа, Ю. Пятковський, М. Сухорський, Ст. Грабар, К. Качуряк, Юр. Федош, І. Світич, О. Клюсь, М. Шурґот, Я. Красновський, К. Бабій, Тео. Матвіяс, І. Зелінка, Юр. Гвіздь, М. Огар, Ст. Пограничний, Михайло Ґенеґа, Тео. Стасюк, Іван Лицусь. По 25 цнт.: А. Чапранська і Б. Гарасимчук. Разом від присутних $68.50, з колекти під час панахиди $11.50. Разом всіх гроший зібрано і переслано через Обеднанне $80.00

По збірці місцевий хор тов. Боян відспівав український гимн, а предсідатель В. Левчик, подякувавши всім за участь і жертви, замкнув свято.

Присутний.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Джерзи Сіті, Н. Дж. Помер **Ілько Новак,** член Тов. Укр. Клюбу Поступового, від. 70. У. Н. Союза. Згаданий член походив із села Загутин, повіт Сянік, Галичина. Вступив до У. Н. Союза в марті, 1912, маючи 35 літ. Помер дня 14. падолиста 1925, на удар серця, маючи 48 літ. Небіщик полишив жену Любину і семеро дітий. Похорон відбудеться з дому жалоби при 373 Бремгол евеню, Джерзи Сіті, Н. Дж., у вівторок, дня 17-ого падолиста о 9. год. рано.

В. И. П.

Василь Осухівський.
Сиракюз, Н. Й.

ТРИ СЕСТРИ.

Ой в старім краю на Україні
Розлучилися там три дівчині.

Були то дочки неньки одної
Українонькн нероздільної.

Ту старшу взяли Москалі в руки,
А середущу взяв лях на муки.

Та наймолодша хитрійша була
До Америки зараз стрибнула.

Та середуща рветься що сили
Тай оплакує батьків могили.

Вітрець з могилів сльози збирає,
За океаном жаль розсилає.

А та найстарша вже й сліз не має,
Але надії не занехає.

Тій наймолодшій серденько бється,
А середущій сльозонька ллється.

Зібрались вітром сльозоньки в полі
Тай собі радять о лучшій долі.

Та наймолодша їх потішає,
Як тільки може, так помагає.

Не плачте, сестри, що лях [illegible],
Прийде та хвиля, що він [illegible].

РІДНА ШКОЛА

„Рідна Школа" — це популярна назва Українського Педаґоґічного Товариства (У. П. Т.).

Це Товариство виховує українську молодь так, як цього вимагає потреба народу, освідомлює її про права й обовязки супроти нації та вказує шлях до здійснення її бажань.

„РІДНА ШКОЛА" дбає про маленьких діточок українських трудових верств, які, працюючи на щоденний хліб, позбавлені втіхи виховувати свої діти особисто. В тій ціли удержує „Рідна Школа" 11 ЗАХОРОНОК, в яких діти українських робітників, зарібників і сироти одержують материнську опіку й виховання.

„РІДНА ШКОЛА" удержує 32 НАРОДНІ ШКОЛИ по містах, місточках і селах, де українська дітвора вчиться рідної науки.

„РІДНА ШКОЛА" удержує 12 ГІМНАЗІЙ, 6 УЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМИНАРІЙ, 1 ТОРГОВЕЛЬНУ ШКОЛУ, в яких українська молодь виховується на свідомих будучих громадян.

„РІДНА ШКОЛА" видає діточі, шкільні й наукові книжки.

„РІДНА ШКОЛА" удержує 4 БУРСИ для українських незаможних учеників.

З огляду на потребу фахового свідомого інтеліґентного РЕМІСНИЦТВА, удержує „РІДНА ШКОЛА" ткацько-килимкарські курси в Борщеві, шиття і крою в Любачеві і Львові, підготовні курси для ремісників у Львові, курси для термінаторів у Судовій Вишні, доповняючі промислові в Станиславові, а дальше курси шевства, модинярства, столярсько-токарські варстати й опікується школою „Гуцульського Мистецтва" в Косові.

Разом стоїть 10,000 українських дітей під постійним дбайливим оком „Рідної Школи", під батьківською рукою 375 українських учителів.

„РІДНА ШКОЛА"— це товариство всенародне. Тому кождий Українець (-ка) обовязаний його підперти. Кожда громада повинна оснувати в себе Кружок У. П. Т-ва. По інформації звертатися до Головної Управи У. П. Т-ва, Львів, Ринок 10./II.

Уважайте собі за честь вступити в члени Українського Педаґоґічного Товариства і вплачуйте членські вкладки (на цей рік по 2 зол.). Жертвуйте правильно що місяця на потреби „Рідної Школи" при всякій веселій і сумній нагоді.

Підпирайте цілі „Рідної Школи" через закупно і поширювання видавництв Товариства, закуповуючи їх в Книгарні У. П. Т., вулиця Руська 3.

Нашу будучність може поправити будуче покоління, яке виховає своя „РІДНА ШКОЛА"!

ОСНОВИ ПОЛЬСЬКО-МОСКОВСЬКОГО ЗБЛИЖЕННЯ

Недавні події з Росії та Польщі, які вказували на зближенне межи Варшавою а Москвою, виринули нібито так нагло, що вони й досі остають не зовсім ясними. Се дає нагоду московським аґентам серед галицьких Українців заперечувати сі вістки голословно. Власне про се питанне писав недавно варшавський кореспондент відомої німецької ґазети Фоссіше Цайтунґ.

Після сеї ґазети ворогів Росії в Польщі стає що раз менче. Велика більшість Поляків дивиться тепер на Москву милими очима. Прихильний Росії настрій, — Росії, а не до большевизму, — у Польщі зростає. Щораз більше Поляків схиляється до польсько-московського порозуміння. Щоби не говорити, — каже Фоссіше Цайтунґ, — поїздка Чічеріна до Польщі мала таки певний успіх, бо справді зеднала йому польських серць.

Основою сього зближення є новий уклад політичних сил в Европі. Чим більше насувається над Польщею хмара зближення Франції до Німеччини, тим більше вона боїться, що Франція покине її для нового порозуміння з Німеччиною. Колиб до сього зближення справді дійшло, то Польща найшлабися межи двома ворогами: Росією зі сходу, а Німеччиною зі заходу. Щоби не опинитися в такім положенню, Польща старається зеднати хочби одного ворога, Росію. Забезпечивши собі східні границі коштом України й Білоруси, Польща почулабися тоді богато безпечнійша супроти великої, але обезоруженої Німеччини.

Як знова пише американський тижневик Де Ливинґ Ейдж, Польща й Росія мають ще одну причину до зближення. Вони саме обі потребують заграничних позичок, розуміється, американського доляра. Щоби добитися до американського доляра, і Росія і Польща мусять доказати американським капіталістам, що вони обі ведуть мирну політику та думають обернути позичені гроші не на військо й війну, але на економічне піднесенне краю. Через те тепер обі сі держави роблять усе можливе, щоби підчеркнути свою любов до мира, свої миролюбні наміри. Для доказання сього найкращим кроком булоби власне замиренне межи Польщею а Росією.

Сі два чинники, мілітарний та економічний, становлять основу польсько-московського зближення.

НА КОЗАЦЬКИХ МОГИЛАХ.

Гарним літнім ранком вибралися ми з донькою на Козацькі Могили. Дорога вилася між ланами високого жита та зелеными луками; переїхали кілька гарних сел.

Вже при виїзді з останньої показалися за лісом хрести церкви на Могилах. Зараз за лісом розкинулося велике Берестецьке поле, на якому в 1654 році була остання битва козаків з поляками. Через поле перепливає річка Пляшева, де загинув славний козак Ничай.

На низьких берегах річки знімається горбок. На ньому полягли останні триста козаків, які через кілька день відбивалися від многотисячного ворога. Там стоїть церква-памятник над козацькими кістками і знаходиться невеличкий чоловічий монастир.

Пісковою дорогою дібралися ми до біленького будинку під горбом. Це колишня монастирська гостинниця, яку перетворено тепер у захоронку для сиріт. Звідти дітвора запровадила нас на гору, де саме міститься монастир. Настоятель, отець Антоній, ласкаво приняв нас і весь час товаришив нам, даючи цікаві пояснення.

Спочатку оглянули ми церкву-памятник. Вона містить в собі три окремі церкви, збудовані одна над другою. Майже цілу передню стіну занимає величезний образ — Голгота, роботи маляря Іжакевича. Долішню частину цього муру творить обрамований червоним мармором іконостас з образами того ж самого маляря. За цим іконостасом міститься вівтар церкви св. Юрія, а для народу призначена велика, колись заляна асфальтом площадка перед церквою. Служба Божа відбувається в цій церкві лише підчас прощ, коли багато людий сходиться.

Бічними східцями зайшли ми на поверх у церкву св. Бориса та Гліба. Там відбувається щоденна монастирська Служба Божа. Багато гарних образів... Ця церква творить галерію довкола долішнього вівтаря св. Юрія.

Нарешті, під землею третя церква св. Параскеви. Там зберігаються козацькі кістки, зложені у каміній труні та мурованих нижах за склом. Ця труна на підвищенню і колись над нею була скляна шиба, через яку міг кожний бачити кости з площадки.

Опріч церкви-памятника, стоїть на горбку стара деревляна козацька церква св. Архистратига Михаїла. В 1911 році її перенесено з сусідного села Острова. В ній молився перед Берестецькою битвою Богдан Хмельницький, там поблагословив його й козаків коринтський епископ Йосафат, котрого надіслав до Богдана царгородський патріярх. Цей священик привіз гетьманові меч посвячений на Господньому гробі і до останнього віддиху залишився поміж козаками підчас бою, підтримуючи в них бадьорість духа.

Перед війною зберігався в цій церкві червоний, усаджений золотими зорями козацький прапор, багато зброї, монет та пляни Берестецької битви. Підчас війни вивезено ці памятки до Київа.

В козацькій церкві іконостас старовинної роботи, перед ним завішені старовинні металеві панникадила. Зправа та зліва від входових дверей мою увагу притягли два образи Христа та Богородиці, що майже цілком стратили від часу свою краску.

Місцями кулі вищербили стіни і видко старе спорохнявіле дерево. Східці, що провадять до церкви, ледви тримаються.

Наоколо всього горба був колись камяний мур, розмальований історичними образами. Кажуть, що підчас війни один австрійський генерал позабирав ці образи до Відня і вмістив в музеї. Тепер від цього муру лишилася тільки західня частина. За нею тягнуться огороди та ховається між лозами озеро.

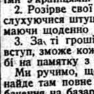
Оглянувши все, що зберіглося по довгих часах лихоліття, ми пішли назад до захоронки.

Заходами намісника Почаївської лаври о. Дамаскина, виховується тут 26 дітий сиріт. Діти шкільного віку ходять до української школи в сусідньому селі, молодших учить завідуюча захоронкою. Дітвора весела, чиста, сита... Дівчатка ходять коло огородів, хлопці помагають монахам у господарстві.

Чи взагалі може бути кращий памятник, як захоронка!

Попращавши ласкавих хазяїв, одержавши від дітий великі китицю квітів, виїхали ми додому і ще довго привиджалися тим місцем, де колись зводилися кріваві битви, а тепер лунає безжурний діточий сміх серед спокійних просторів.

Валентина Завадська.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Нове жерело ослаблення. — Релігійні секти і народ.

(З львівського Нового Часу).

Мало коли на протязі історії був народ до тої міри знищений та ослаблений, що тепер. Правда, були часи, які зве наша історія руїною. Але ся руїна не обняла тоді, тобто в часах козацьких воєн, усеї нашої території до тої міри, що тепер. Як широка та довга українська земля, то вся вона була сильно зруйнована останньою великою війною та великою східною революцією. Наш нарід зруйнований останніми подіями матеріяльно. Та не можна сказати, щоби не заломилась і його мораль, його високо етичні традиції і звичаї.

Воєнне виснаження зробило його до деякої міри апатичним, а повоєнні політичні відносини нагнали йому страху; стероризували його так далеко, що він подекуди перестав бути вразливим на загально-громадські справи.

Сю народню втому рішили використати для себе наші вороги. Бо се їх заслуга, що подекуди спрямували вони його увагу та його почування на шляхи релігійної містики, на шляхи шкідливого з національного боку релігійного сектярства.

Штунда! Про неї вже писала наша преса. Штунда се така секта, яка замикається в тісному колисці своїх поклонників та в імя християнської любови і під її серпанком жене від себе усякий інтерес для загальногромадського життя, для найпекучійших питань народнього буття. Для неї весь світ замикається у секті, а всі християнські обовязки обмежуються виключно до своїх одновірних. Все, що поза тим, може згинути, може пропасти. Се штундиста не обходить. Ясно, що в тій секті зле понята ідея християнської любови, а ще гірше інтерпретовані випливаючі з неї обовязки. Чи така секта може бути корисною для нашого народу?

Вона для нас шкідлива і то дуже. Вона тим більше небезпечна, що штундисти черпають усю свою релігійну літературу навіть не з українських, а з польських і російських жерел.

Пресвітеріянізм! Його апостоли кажуть, що він повинен стати українською національною церквою тут під Польщею. Яка релігійна наука повинна бути нашою національною церквою, про те тут писати не місце. Та слід підкреслити, що у Східній Галичині, наприклад, на протязі віків, була і тепер є національною греко-католицька церква. Ніхто не може сказати, що вона свою національну ролю виконала зле. Але дивне диво! На Волині, де православна церква була все розсадником чорносотенства та русифікації, пресвітеріяни виявляють менше діяльности, а в Східній Галичині, де греко-католицька церква довгі часи була єдиним забором, єдиною фортецею української національної окремішности, вони намагаються поширювати свої сектярські ідеї перш за все по містах. Та нікому не секрет, що саме по галицьких містах багато такого міщанського елементу, що позабув свою ко-вдяки приналежности до греко-католицької церкви. Може пресвітеріяни чи евангелики працюють між ними для поглиблення національної свідомости? Де там. Вони працюють між національно найсвідомійшими.

На чім же ще полягає їх праця?

А на тому, що використовуючи хвилеві целібатні непорозуміння, вони стараються підірвати авторитет греко-католицького духовенства, що відграло та й ще може відіграти величезну ролю у громадському та економічному життю нашого народу. Отже релігійне розположення та ворожнеча станів се справді не оконечні але найблизші цілі пресвітеріянізму. Чи се доцільне та користне для нашого народу в терішній момент його вираження, його безталання, яке йому накинули насильно невловимі обставини?

Отже всяке релігійне сектярство слід нам поборювати тому, бо воно ослаблює відпорність нації та її силу на інших не релігійних а чисто політичних ділянках життя.

Тепер такий час, що всі культурнійші чинники нації повинні сконсолідуватись для праці над всестороннім відродженнем нації, отже: економічним, політичним, а навіть моральним. Та до сього не ведеться народу шляхами релігійного розпорошення, а навпаки — **шляхами його консолідації.**

Щоби жерело ослаблення висохло, а не прибрало на силі, се у найбільшій мірі залежить від нашого духовенства.

В. М.

ЗНУЩАННЯ НАД ВЯЗНЯМИ.

Інтерпеляція

посла Назарука і товаришів з Українського клюбу до міністра внутрішніх справ у справі знущання над безправно арештованими громадянами села Плісків холмського повіту Семеном Красовським і Петром Родзевичем.

В селі Плісків, холмського повіту повисів хтось страхопуда на хресті. Місцева поліція заарештувала дня 30. вересня 1925 р. селян названого села Семена Красовського і Петра Радзевича, яких підозрівано в знеславленню хреста. При вступних доходженнях на постерунку в с. Плісків арештованих в страшний спосіб катовано, а опісля відставлено їх до Холму, де в тамошній тюрмі їх знову три рази переслухувано і за кожний раз без милосердя бито.

Арештований Красовський і Радзевич невинні. Напередодні описаної пригоди з хрестом Красовський працював цілий день при молотільні а по роботі пішов спати разом з иншим робітником зі села Ліснєвичі.

Подаючи повисше до відома п. міністра, інтерпелянти запитують: Що задумує зробити пан міністер, щоби заарештованих випустити на волю, а винних у побиттю поліцаїв потягнути до відповідальности?

ТРІЙЛИВА РИБА.

Джаванська риба „Кляріус батрохус" має в одним із кільців грудних плавців канал, що веде до трійливого железа. Як діткнутися його, кінець колючки ломиться і отворений канал вливається одруя до рани.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Наталія Окуневська, сестра д-ра Ярослава і Теофіля Окуневських, померла дня 18-го м. м. в Яворові (коло Косова). Була відома всім як людина ангельської доброти та лагідности.

Володимир Палятинський, професор гімн. в Берегові помер в 38-ім році життя по короткій і тяжкій недузі, осиротивши жінку і троє дітий, дня 15 жовтня 1925. Відомий як невтомний працьовник-педагог, один з перших піонірів рідної

ВИКАЗ ОРГАНІЗАТОРІВ З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ

ПІСЛЯ ЧИСЛА ЗОРГАНІЗОВАНИХ НОВИХ ЧЛЕНІВ-ПОВНОЛІТНИХ:

41 членів зорганізував:
МИХАЙЛО ЗАКАНИЧ, член відділу 65. в Елізабет, Н. Дж.

32 членів зорганізував:
МИКОЛА БОЙКО, член відділу 385. в Мінеаполіс, Мінн.

21 членів зорганізував:
ІВАН СИДОРОВИЧ, член відділу 299. в Бофало, Н. Й.

По 20 членів зорганізували:
В. 14. Мафтей Ставчанський, Ню Йорк, Н. Й.
„ 28. Іван Музика, Маганой Плейн, Па.
„ 147. Стефан Салаш, Алентавн, Па.
„ 316. Василь Кучмій, Рачестер, Н. Й.

По 19 членів зорганізували:
В. 155. Дмитро Федчишин, Перт Амбой, Н. Дж.
„ 276. Михайло Фук, Ембридж, Па.

По 18 членів зорганізували:
В. 259. Олексій Олешко, Шікаго, Ілл.
„ 265. Стефан Заблоцький, Бруклин, Н. Й.

По 16 членів зорганізували:
В. 76. Олекса Лисак, Ньюарк, Н. Дж.
„ 230. Іван Гармич, Янгставн, Огайо.

15 членів зорганізувала:
В. 216. Анна Олещук, Вест Пулман, Ілл.

По 14 членів зорганізували:
В. 217. Василь Луцишин, Рачестер, Н. Й.
„ 288. Рафаїл Остапчук, Савт Бетлеєм, Па.
„ 320. Йосиф Приймак, Балтімор, Мд.
„ 324. Іван Слободзян, Філаделфія, Па.
„ 370. Михайло Довгий, Ню Гейвен, Конн.

По 13 членів зорганізували:
В. 57. Онуфрій Лесняк, Когус, Н. Й.
„ 229. Василь Тарас, Скрентон, Па.
„ 364. Йосиф Бись, Клівленд, Огайо.

По 12 членів зорганізували:
В. 80. Теодор Грицак, Калумет Сіті, Ілл.
„ 122. Кароль Сідзінський, Тавнтон, Масс.
„ 218. Михайло Сорока, Іст Янгставн, Огайо.
„ 280. Василь Захарчук, Зейнсвіл, Огайо.
„ 296. Петро Любчик, Арнолд, Па.

По 11 членів зорганізували:
В. 7. Петро Пухир, МкАду, Па.
„ 85. Онуфрій Костюк, Гейзелтон, Па.
„ 86. Михайло Пащук, Олифант, Па.
„ 98. Іван Чорний, Шенандоа, Па.
„ 217. Константин Шевчук, Рачестер, Н. Й.
„ 221. Ілія Шпікула, Шікаго, Ілл.
„ 242. Іван Гришко, Фреквіл, Па.
„ 243. Тимко Ясевич, Вест Пулман, Ілл.
„ 292. Петро Кізел, Дітройт, Міш.
„ 367. Михайло Антонів, Рачестер, Н. Й.

По 10 членів зорганізували:
В. 7. Дмитро Капитула, МкАду, Па.
„ 90. Іван Чепа, Централія, Па.
„ 108. Михайло Колодій, Лейквуд, Огайо.
„ 328. Константин Бобич, Бавнд Брук, Н. Дж.
„ 329. Олекса Кравець, Ботлер, Па.

По 9 членів зорганізували:
В. 29. Григорій Михаліцький, Нантікок, Па.
„ 31. Кирило Феценько, Сейнт Клер, Па.
„ 36. Зофія Гунька, Рачестер, Н. Й.
„ 59. Михайло Галькевич, Бриджпорт, Конн.
„ 102. Микола Бусько, Клівленд, Огайо.
„ 147. Стефан Мельничук, Алентавн, Па.
„ „ Іван Заяць, Алентавн, Па.
„ 183. Петро Бабяк, Шікаго, Ілл.
„ 274. Семен Шляхтянчин, Янгставн, Огайо.
„ 388. Петро Огар, Честер, Па.

По 8 членів зорганізували:
В. 94. Іван Курчак, Гамтрамк, Міш.
„ 99. Петро Герман, Вілкс Бери, Па.
„ 100. Андрій Цебак, Герри, Інд.
„ 105. Стефан Слободян, Філаделфія, Па.
„ 110. Теодор Чорний, Вандергріфт, Па.
„ 113. Михайло Филевич, Дерри, Па.
„ 114. Теодор Сеньчук, Скрентон, Па.
„ 146. Панько Андрушків, Дітройт, Міш.
„ 158. Андрій Шупіний, Рейсин, Вис.
„ 191. Панько Джинджиристий, Трой, Н. Й.
„ 201. Михайло Микитишин, Колдейл, Па.
„ 206. Василь Бурак, Вунсакет, Р. Ай.
„ 308. Данько Федор, Іст Сейнт Луіс, Ілл.
„ 318. Йосиф Кось, Нортгемптон, Па.
„ 326. Іван Соколовський, Авока, Па.
„ 338. Френк Янковський, Монессен, Па.

По 7 членів зорганізували:
В. 31. Іван Огарик, Сейнт Клер, Па.
„ 59. Микола Никорчук, Бриджпорт, Конн.
„ 94. Іван Чайковський, Гемтрамк, Міш.
„ 161. Антін Підуфалий, Ембридж, Па.
„ 206. Стефан Бардачевський, Вунсакет, Р. Ай.
„ 238. Петро Музика, Бостон, Масс.
„ 301. Павло Підлісний, Шикаго, Ілл.
„ 347. Йосиф Годяк, Мілвіл, Н. Дж.
„ 370. Михайло Хабинець, Ню Гейвен, Конн.
„ 381. Йосиф Вовк, Денбури, Конн.

По 6 членів зорганізували:
В. 5. Нестор Олійник, Асторія, Л. Ай., Н. Й.
„ 37. Анна Горінь, Елізабетпорт, Н. Дж.
„ 45. Теодор Малик, Філяделфія, Па.
„ 45. Остап Матчак, Ню Йорк, Н. Й.
„ 50. Йосиф Греськів, Ст. Франкоіс, Мо.
„ 70. Антін Онисик, Джерзи Сити, Н. Дж.
„ 87. Василь Максимик, Ленкестер, Н. Й.
„ 141. Василь Чуйко, Ром, Н. Й.
„ 181. Стефан Прокопчук, Мейнвіл, Р. Ай.
„ 213. Лев Бачинський, Байон, Н. Дж.
„ 217. Микола Паснак, Рачестер, Н. Й.
„ 236. Микола Бабій, Сейр, Па.
„ „ Андрій Багнюк, Сейр, Па.
„ 251. Микола Страп, Клівленд, Огайо.
„ 269. Стефан Соколовський, Рачестер, Н. Й.
„ 305. Іван Годованець, Маганой Сіти, Па.
„ 364. Іван Сподар, Клівленд, Огайо.

По 5 членів зорганізували:
В. 14. Микола Франчук, Ню Йорк, Н. Й.
„ 38. Яким Смоляк, Овбурн, Н. Й.
„ 47. Микола Кудринський, Мілвокі, Вис.
„ 64. Михайло Сас, Петерсон, Н. Дж.
„ 77. Петро Головід, Йорквіл, Огайо.
„ 102. Микола Шубака, Клівленд, Огайо.
„ 124. Дмитро Вала, Ормрод, Па.
[illegible] Н. Й.

„ 168. Григорій Космина, Перт Амбой, Н. Дж.
„ 169. Павло Газдій, Кінгстон, Па.
„ 170. Иос. Вацлавський, Джерзи Сіти, Н. Дж.
„ 182. Михайло Пипюк, Пасейк, Н. Дж.
„ 211. Дмитро Фостюк, Стейплетон, Н. Й.
„ 213. Андрій Бирич, Байон, Н. Дж.
„ 223. Григорій Гулька, Вілкс Берри, Па.
„ 243. Іван Семчишин, Вест Пулман, Ілл.
„ 266. Ігнатій Бабак, Амстердам, Н. Й.
„ 277. Онуфрій Курко, Гартфорд, Конн.
„ 297. Нестор Ревак, Барнсборо, Па.
„ 309. Олекса Варян, Сагінав, Міш.
„ 323. Дмитро Яремко, Донора, Па.
„ 330. Теодор Стриек, Літл Фолс, Н. Й.
„ 347. Микола Гнатюк, Мілвіл, Н. Дж.
„ 355. Стефан Юркевич, Сейнт Джозеф, Мо.
„ 367. Онуфрій Чолій, Рачестер, Н. Й.
„ 371. Григорій Романків, Ньюарк, Н. Дж.

По 4 членів зорганізували:
В. 5. Антін Климишин, Асторія, Н. Й.
„ „ Іван Сидор, Асторія, Н. Й.
„ 9. Василь Гирча, Сейнт Клер, Па.
„ 27. Василь Гладкий, Ньюарк, Н. Дж.
„ 49. Микола Юречків, Торонто, Онт., Канада.
„ 56. Іван Геляк, Вілінг, Вест Вірджінія.
„ 67. Іван Хировський, Ансонія, Конн.
„ 73. Петро Ковальчук, Провіденс, Р. Ай.
„ 106. Василь Гриньків, Шікаго, Ілл.
„ 116. Павло Стадник, Трентон, Н. Дж.
„ 126. Йосиф Бубняк, Сліквіл, Па.
„ 137. Іван Крочак, Вест Істон, Па.
„ „ Василь Дроботій, Вест Істон, Па.
„ „ Филимон Сагатий, Вест Істон, Па.
„ 140. Іван Кравець, Янгставн, Огайо.
„ 142. Петро Остапчук, Елізабет, Н. Дж.
„ 143. Іван Поваленяй, Ню Йорк, Н. Й.
„ 152. Семен Присяжний, Ньюарк, Н. Дж.
„ 160. Матвій Костишин, Джемейка, Н. Й.
„ 163. Стефан Гвіздь, Філяделфія, Па.
„ 185. Павло Швед, Мейфілд, Па.
„ 189. Калина Грабарович, Централія, Па.
„ 211. Василь Карпів, Степлетон, С. Ай., Н. Й.
„ 218. Дмитро Єтецьків, Іст Янгставн, Огайо.
„ 248. Микола Левкович, Котсвіл, Па.
„ 254. Юрій Зень, Ню Брітейн, Конн.
„ 264. Антін Нагребецький, Ровей, Н. Дж.
„ 299. Михайло Пришлівський, Бофало, Н. Й.
„ 303. Катерина Байтс, Дерри, Па.
„ 313. Й. Круховський, Савт Сейнт Пол, Мінн.
„ 319. Михайло Проняк, Нантікок, Па.
„ „ Данило Стецик, Нантікок, Па.
„ 344. Василь Троян, Бавнд Брук, Н. Дж.
„ 363. Іван Скробач, Оліен, Н. Й.
„ 367. Антін Бабій, Рачестер, Н. Й.
„ 385. Микола Грубрин, Мінеаполіс, Мінн.

По 3 членів зорганізували:
В. 21. Теодор Смик, Бінгемптон, Н. Й.
„ 31. Петро Бобеляк, Сейнт Клер, Па.
„ 37. Зофія Фуртас, Елізабетпорт, Н. Дж.
„ 43. Василь Лагода, Сімсон, Па.
„ 59. Волод. Венгренович, Бриджпорт, Конн.
„ 70. Іван Стадник, Джерзи Сіти, Н. Дж.
„ 73. Микола Костів, Провіденс, Р. Ай.
„ 84. Микола Гайда, Савтпорт, Конн.
„ 85. Онуфрій Шараварко, Гейзелтон, Па.
„ 93. Андрій Василів, Централ Фолс, Р. Ай.
„ 94. Микола Машталер, Гемтрамк, Міш.
„ 105. Василь Белюх, Філяделфія, Па.
„ „ Дмитро Мицак, Філяделфія, Па.
„ 112. Анна Стадник, Клівленд, Огайо.
„ 128. Онуфрій Задула, Лорейн, Огайо.
„ 132. Дмитро Хоміцький, МекКіс Порт, Па.
„ 134. Анна Залецька, Карнегі, Па.
„ 151. Мелянія Худоба, Алентавн, Па.
„ 159. Михайло Камінський, Скрентон, Па.
„ 167. Йосиф Розщипка, Толідо, Огайо.
„ 172. Ілько Гузар, Ню Йорк, Н. Й.
„ 182. Григорій Яськів, Пасейк, Н. Дж.
„ 188. Роман Гайовий, Дургемвіл, Н. Й.
„ 205. Павло Крепіч, Палмертон, Па.
„ 207. Теодор Тимкович, Савт Дірфілд, Масс.
„ 212. Михайло Пуцило, Вілінг, В. Ва.
„ 214. Василь Зеліско, Шікаго, Ілл.
„ 217. Роман Шевчук, Рачестер, Н. Й.
„ „ Василь Скробач, Рачестер, Н. Й.
„ 220. Іван Чорний, Шікаго, Ілл.
„ 222. Іван Крижановський, Томастон, Конн.
„ 239. Теодор Грицей, Філяделфія, Па.
„ „ Іван Муха, Філяделфія, Па.
„ „ Антін Тоганьчин, Філяделфія, Па.
„ „ Іван Писечко, Філяделфія, Па.
„ 243. Василь Тупиця, Вест Пулман, Ілл.
„ 256. Роман Демчук, Матіток, Л. Ай., Н. Й.
„ 266. Теодор Сюрко, Амстердам, Н. Й.
„ „ Василь Михалюк, Амстердам, Н. Й.
„ 267. Теодор Агрест, Вестбури, Л. Ай., Н. Й.
„ 283. Григорій Каганяк, Овбурн, Н. Й.
„ 285. Василь Федорчик, Фаррел, Па.
„ 292. Дмитро Запотічний, Дітройт, Міш.
„ 295. Василь Пільгуй, Акрон, Огайо.
„ 296. Григорій Волошинович, Арнолд, Па.
„ 318. Теодор Демчук, Нортгемптон, Па.
„ 324. Михайло Коцюк, Філяделфія, Па.
„ 326. Василь Своронь, Авока, Па.
„ „ Стах Мечніковський, Авока, Па.
„ 332. Стефан Зайшлий, Раріган, Н. Дж.
„ 338. Михайло Саляк, Монесен, Па.
„ 342. Зофія Клюба, Картерет, Н. Дж.
„ 347. Григорій Замойський, Мілвіл, Н. Дж.
„ 350. Йосиф Тирчик, Стемфорд, Конн.
„ „ Стефан Коривчак, Стемфорд, Конн.
„ 363. Іван Костів, Оліен, Н. Й.
„ 367. Дмитро Федоришин, Рачестер, Н. Й.
„ 385. Параскевія Бойко, Мінеаполіс, Мінн.
„ 388. Стефан Мелько, Честер, Па.

(Дальше буде)

Г. Бобяк.

НАШІ ЦІЛЮЩІ РОСТИНИ.

I. Береза біла — Betula alba.

При кінці березня (марта) або з початком квітня, коли вже земля не замерзає, а береза ще не пустила листків з пучків, виверчується в її пни з полудневої сторони діру глибоку на 2 до 5 сантіметрів, закладається деревляну цівку і підкладається глиняну (камінну) посуду, щоби збирати витікаючий з пня сік. Побіч инших цілющих складників є в соці і квасні сполуки, а ці ділалиб на металь цівки і посуди хемічно та змінювалиб дещо силу соку.

1. **Сік** петься сирий, але переціджений не через металеве ситко і за свіжа, щоби не перекисав. Цідилко посуди і цівку треба випарювати, щоби як найменш змінений сік можна мати до вжитку. І так париться посуду і цідилко зараз по ужиттю, цівку щодень перед заложенням, щоби знищити грибки і бактерії, що зміняють сік. Заживається його денно 3 до 4 ложки, при задавненій шкірній висипці, проти зіпсуття крови через цинґу (скорбут), проти мочового ґрису, каміння ниркового і міхурного та ревматизму, коли причина його лежить у хоробливо змінених кровотворних знарядах. Питтям соку виганяють хроби як глисти, а через змиванням ним усувається парплі та грибок молочний у немовлят. Соку можна пити і більше, бо він не тільки не шкідливий, але має також і відживні складні.

З соку через ферментацію і додатки робиться вино, але ділання його вже не таке як свіжого соку.

По добуттю соку треба діру заткати глиною і перевязати, щоби дерево не хворіло.

2. **Пучки** мають перед розвитком листя богато живиці і цілющого олійку. Сушиться їх на затіненім сухім місці, а добре висушені переховується в замкненій посуді також на сухім місці. Коли налити на них спірту або міцної горівки, дістається живиця і олійки до течі. Така наливка змішана з водою перед ужиттям добра є до змивання і окладів на свіжі рани. Самі пучки додається до купелів.

3. **Листки** збираються по розвиненню пучків, але самі молоді. Їх сушиться і переховується як пучки. Дають вони сильний мочегонний середник, але цілком не шкідний. На літру води дається 15 декаґрамів сушеного листя, вариться так, щоби закипіла вода раз або й два рази. Вивар повинен стояти з листям ще дві години, бо не всі складники з листя переходять скоро в окріп. Цілісінький час варення і стояння вивару повинна бути посуда накрита. При випиванню денно 2 до 3 склянок вивару збільшується сильно кількість віддаваної мочі (сечі). Ділає це добре при ревматизмі, недугах нирок, мочевого міхуря і водяниці (водяній пухлині), коли причина послідної недуги лежить у нирках. Таким виваром гониться також хроби, а вішно вживається до змивань при лишаях і короcті.

Коли всунути голі ноги при ревматизмі ніг, або ціле тіло при водянці або лишаях в міщок наповнений свіжим, зеленим березовим листям, назбираним не по росі ані не на дощі, то по якімсь часі леження розпариться листя так, що викликує піт. Як при цім випити ще напару бузинового та липового цвіту, степенується піт, а з ним виходить з тіла богато шкідних складників. Є се сильний спомагаючий середник при инших ліках і заходах.

4. **Кора** берези є вживана в виварі проти лихорадки (фебри), водянки, а вішно проти чиряків, корости і лишаїв. Білу тонку шкірку березової кори [illegible]

II. Овес сійний — Avena sativa.

В 1911 році відкрито в оболонці (шкірці) зерен рижу, а пізнійше (також в оболонці насіння) в пшениці, житі, ячмени, вівсі, кукурузі складень, названий **вітаміном Б.** або **нервовітаміном.** Як людина не має в кормі цього вітаміну, повстають хороби нервової системи, як нервівка, неврастенія, істерія, епілепсія*) і т. д. При меленню муки нервовітаміни відходять майже всі з висівками (ґрис). Тому, що в инших кормах не всюди є потрібна кількість нервовітамінів, всякі нервові недуги є більше поширені поміж цими, що вживають білої, питльованої муки, чим разової. Це знали ми і перед відкриттям цього вітаміну, та не знали ми головної цього причини. Підчас послідної великої війни ми довідалися ще дечого. Пані о переніжнених нервах потратили підчас неї в богатьох випадках свою нервовість, навіть мимо тяжких переживань, тільки тому, що через недостачу або заборону вживання білої муки мусіли годуватися разовим хлібом. Обслідування життя в московсько-царських тюрмах, яким автор цих стрічок як богато наших виселенців поневолі підчас війни мусів займатися, виказало, що білий хліб був виключений з тюрми навіть там, де він був дуже дешевий. Ділося це тому, що вязні, годовані разовиною, менше хорували, чим живлені питльованцями. Нині розуміємо вже також, що свині та инші домашні звірята, годовані висівками, зїдають найкращі соки для наших нервів. Хоч наука про вітаміни ще дуже молода і мало розроблена, треба догадуватися, що овес має цих вітамінів більше чим другі збіжжа, а може ще також инші важні сполуки в нім подибуються. Овес то головна пожива холодних сторін, високих гір та далекої півночі, де инше збіжжя через холод не доспіває. Вже від давна помічено, що мешканці таких вівсяних країв визначуються сильним здоровлям, а головно кріпкими нервами. Також упало це в очи, що коли в такі сторони через поведення залізниць та инші улекшення зачали ввозити більше иншого зерна чи муки, населення цих вівсяних околиць почало переводитися зі своїм ростом, силою та відпорністю на недуги. На українських землях крім Карпатів, знають овес тільки як корм для коний. Українці мають хліб та всякі инші страви з инших збіж смачнійші чим з вівса, але не треба думати, що і здоровші. Овес є не тільки дуже здоровою поживою, але й ліком в деяких недугах для людий.

1. **Зерно** вівса як ціле так і розтерте на крупи дає вивар, яким розводиться дітям молоко, коли вони блюють або калають сировато масою. Такий самий вивар можна давати немовлятам при бігунці, а старшим при безсонниці, істерії, нирковім та міхурнім камінню, нервовости, початках чахотки (сухотах). Заниділі діти, (коли нема молока або його не зносять), а так само старші люди по тяжких слабостях, приходять скоро до себе, коли пють вивар з вівса. З цілого зерна пригрітого роблять сухі, теплі оклади (припарки) на хорі місця при жовчевім камінню, кольках та болісній місячці.

2. **Солома** є лихою пашою. Мабуть деякими складнями так як хвощ (сосонка, скрипій, тінічка, падиволос) впливає на зменшення молока. Та солома, що при сушенню не стояла на дощі, є гарним та нешкідливим ліком. Робиться з неї вивар, найкраще в камінній, гляняній посуді, але треба, щоби вона кипіла пів години. Вивар петься як чай, а цей виводить із тіла в сечі частину гнилих та шкідливих відпадків при гістци, ревматизмі, лишаях, ґрисі та камінню нирок і сечевого міхура. Головна сила вивару вівсяної соломи виказується в купелях, що тревають через 20 до 30 мінут при 25 до 30 степенях термометру Реоміра. Такі купелі виводять гниль ті трійливі матерії, витворені бактеріями, звані токсинами, та не через нирки як чай, але через шкіру. Дає це велику полекшу при ревматизмі, гістци, ґрисі, камінню нирок та сечевого міхура, висипках, крівавій сечі, лишаях та по заразливих тяжких слабостях. Замісць купелів роблять оклади, звичайно на ціле тіло, в грубім простирало або в довгій сорочці, намочених в горячім виварі та викручених. Півтора до двогодинні оклади витягають при добрім окриттю шкідні части з тіла при звичайнім ревматизмі, ревматизмі суставів, гістци, лишаях, висипках, чиряках, ісхіяс, ниркових та сечевоміхурних каміннях, недугах селезінки, жовтінниці, запаленню черевного перепна і т. д. Як купелі так і оклади примінюються не що день, але що два або три дни. Пожаданим є, щоби по таких купелях або окладах, роблених звичайно вечером, рано змити ціле тіло в пів мінути зимною водою, не витирати, але добре прикритому лежати ще зо дві години. Хоронить це тіло перед розніжненням від теплих купелів та окладів, а з другої сторони виводиться через шкіру ще часть гнилі з тіла.

*) Нервові недуги являються ще і з инших причин.

III. Цибуля звичайна. — Allium cepa.

Цибуля є стара, давно вже плекана ростина. Знається її з історії не тільки старого Риму та Греції, але також з Халдеї, Єгипту, Індії та Китаю (Хіни). Не знаємо напевно, звідки вона родом (де росла первісно дико). Походить мабуть з Азії, з країв Персії та Белуджистану. Нині вона як кухонна приправа (присмак) знана на цілій земській кулі, але ялосяб її ще поширити більше як лік та поживу.

Приправа з цибулі викликує більший виділ слини та соків жолудка (шлунка). Через це переварюється в жолудку краще їжа, а через добре травлення росте веселий, погідний настрій та сила чоловіка.

Їжі з цибулі у нас не захвалюють, а скажім щиро, висмівають її як неприличну. Сопух (вонь) із цибулі, споживаної в сирім стані, переходить згодом у піт, а мало хто до цього привичаюеться. А ялосяб поборювати упередження до цибулі як корму. Рахунки з будови одної египетської піраміди виказують, що вже тоді великанські суми видавано на цибулю для робітників, що були заняті при будові. Між Жидами була цибуля поживою ще в часах згадуваних у біблії. Свідомо та інстиктово до нині вони її не покидають і це не без рації. Хоч вона на полудні, пр. на муловинах ріки Нілю, виростає більшою та має в собі більше цукру, відчуваємо і у нас її солодкавий смак. Послідними літами хемія викрила в ній як і в свіжій зелені **вітамін протигнильцевий (вітамін C).** Коли нема в кормі цього вітаміну, людина хорує на гнилець (шкорбут, цинга), діти дістають недугу т. зв. Мелер-Барльова. Цей вітамін розпадається чи тратить свою животворчу силу через висушення зеленини та в температурі вищій чим 100 степенів термометру Цельзія. З цього виходить, що цибуля має свою **повну вартість у сирім вигляді,** так як богато инших кормів головно з садовини та городовини (ярина). Звідси виходить конечність удержання добрих зубів у добрім стані або потреба доброї направи. Люди із зіпсованими зубами скорше старіються чим (у рівних инших відносинах) люди при здорових зубах. Що правда, можна сиру цибулю так як і иншу сировину розтирати та добувати сік, та всеж при такій роботі сировина часто змінюється вже від самого механічного тертя, більшого доступу світла та воздуха. Впливає на зміну деколи й посуда, головно металева. В олійку пр. цибулі, в цім самім, що так бє в ніс та дразнить до сліз очи, є сірка, а ця навіть у ґазах, що їх видає чоловік — зїдач сирої цибулі та в його поті ділає на срібні годинники, монети, що по карманах, та робить їх темними.

Цибуля є здоровим кормом, але підходить вона найбільше для людий товстих, флеґматичних, повільних. Люди худощаві, нервозні, з передразненим жолудком повинні вперед спробами передевідчитися, чим є вона для їх здоровля. Поза цим, коли її споживається у сирім вигляді, пр. із разовим хлібом, сиром, сметаною, редькою, огірками, помідорами, оселедцем і т. д., можна цибулю яко корм найгорячійше поручувати. Додатки оцту (уксус) та соли впливають при тім на смак, але хемічно не все на здоровля, бо сировина і від цих приправ змінюється.

Щоби оцінити цілющу вартість цибулі, порівнаймо хорого чоловіка з конем, що не може тягнути воза чи плуга. Бич (батіг), що правда, добуває ще часто останки сил у коня, але всі кажуть, що пророднійшим є тут дати худобині їсти та відпочати. Аршеник (мишак), кокаїна, діґіталіна, стрихніна та богато инших є вживані як добрі ліки (по рецепті лікаря, бо є сильними трійлами), але вони не можуть бути поживою. Вони є для хорої людини батогом і тільки батогом, коли такі нетрійливі ростини як цибуля, овес, суниця, садовина, городовина та богато навіть диких ростин є цим вищі, що не тільки лічать, але дають і в поживі силу. А цибуля не є маловартним ліком.

Цибуля впливає на розрідження, розслизнення флеґми, звідси її приміна, при легких. В таких випадках пють рано та вечером по склянці горячого молока з розтертою печеною цибулею. Нарізують також головки цибулі (не січуть), заливають пів кільоґрама її літрою води з 8 декаґрамами кристального цукру, варять при вільнім огні 3 до 4 години, стягають вивар до фляшок та держать на холоднім місци. Денно петься цього 4 до 6 ложок. Можна вживати і сирий сік із цибулі порціями, денно не більше від півтора до чотирох декаґрамів.

При водянці (водяна пухлина) заживають таксамо сирий сік, або вивар цибулі і дрібки розмайрину (є в аптиці) в міщанині води і вина. При задержці сечі часто помагає пити мід, у якім при вільнім огні виварювано цибулю.

Проти глист (хробів) радять посікану сиру цибулю залити на ніч водою, рано витиснути з посіканого сік і разом із зґаданою водою випити натще. Зїдання цілої сирої цибулі або заживання її сирого соку є також тут помічне.

Як сира цибуля так і сік заживаний по кільканайцять капель три рази денно, або молоко, в якім пражилась посікана цибуля, дальше сир із сметаною та цибулею ділають як лік при здуттю, давленню під грудьми, болях живота від ґазів.

Сира цибуля та сік із неї часто викликує занедбані місячні сплави. Цибуля як сира так зїдана варена впливає на збільшення полового гону.

Сирим соком цибулі натирають стверділі місця підшкірні, які розходяться, коли ще частійше прикладати сирі її окрайки. Дехто намазує соком відморожені місця або до наґніток, бородавок прикладає сиру цибулю із сіллю.

Чудовим вішним ліком є цибуля печена та розтерта при чиряках. Нераз до кільканайцяти годин лопає боляк чи чиряк, коли приложити її верствою грубою на три-чотири сантіметри в можливо найтеплійшім стані. Вона приспішує розпад болючого місця, а рівночасно ділає нешкідливо, дезінфекційно.

Ми чудуємося, що бідні Жиди вдоволяються нераз дрібкою поживи. Ми не звертаємо уваги, що богато з них живе в тісноті, без потрібної кількости воздуха, світла, руху, серед куп сміття, бруду, нехлюйства, а процентово не так богато їх хорує. Копиці дітий свідчать про велику розродчу силу. Призадумаймося тепер добре, чи не є це частинна заслуга зїданої сировини а в головній мірі цибулі та чеснику*). Тому перестаньмо сміятися, глузувати з жидівських присмаків! З нас більше судьба сміється!...

*) Чісник має поживно-лічничі властивости майже всі такі як цибуля.

АМЕРИКАНСЬКА АВТОМОБІЛЬНА ІНДУСТРІЯ.

В липні 1894 року Елвуд Гейнс зробив свою першу успішну спробу їзди „возом без коний" — першим автомобілем. Небогато більше як через трийцять літ, в червні цього року, в Злучених Державах було зареєстровано поверх сімнайцять міліонів, або точно 17,716,709 моторових возів — пасажирських і грузових автомобілів. Трийцять літ тому перший автомобіль міг проїхати на годину шість миль; тепер сміливі автомобілісти переганяються з швидкістю 150 миль на годину.

Вже ті цифри показують незвичайний розвиток автомобільної промисловости в Америці, яка що до вартости своєї продукції вже вибилася на перше місце поміж всіми американськими індустріями й попередила навіть залізну і сталеву. Розвиток той був незвичайно швидкий. В 1894 році збудовано в Америці 4 автомобілі, в 1895 році — 25, ще рік пізнійше — 100, і ще рік — 1000. В 1916 році річна продукція перейшла вже цифру одного міліона, а на протязі останнього року (1924) три з половиною міліона автомобілів вийшло з американських фабрик. Це значить 90 відсотків продукції всього світу. Після Злучених Держав з 3,500,000 новими автомобілями минулого року слідуюча йде Франція з 145,000, Канада з 135,000, Англія з 80,000, Італія з 35,000 і Німеччина з 18,000 автомобілів однорічної продукції.

Коли в Злучених Державах один автомобіль припадає на кожних 6 душ населення, то слідуюча Канада має один на 14, Австралія один на 28, Анґлія один на 57, Франція на 69, Арґентина на 73, Швеція на 96, в Німеччині один автомобіль припадає на 272 голов людности, в Італії на 409, в Чехословаччині на 1068, в Угорщині на 1724, в Польщі на 2280, в Росії один автомобіль на 8896.

Як відомо, автомобіль представляє з себе складну машинерію, і зрозуміло, щи при теперішній технічній специялізації ріжні спеціяльні фабрики і майстерні продукують окремі частини — батерії, оси, колеса, електричний апарат, ґумові колеса і т. п. і ще инші збирають і складають до купи. Яких 330,000 робітників працює в автомобілевих майстернях, 300,000 в фабриках, що виробляють окремі частини й додатки, 115,000 народу занято у виробництві ґумових колес, яких 400,000 осіб працює при продажі автомобілів і врешті біля 300,000 при направі по ґаражах, — взагалі більш як три міліони людий робить в автомобільній індустрії Злучених Держав.

Звичайно, при трьох з половиною міліонах штук річної продукції, автомобільна індустрія зуживає величезну масу всяких сирівців — майже половину всього алюмінійом продукованого в Америці, 69% шкіри, 80% ґуми, окрім того, що споживає 80% ґазоліни з американських рафінерій.

Пять стейтів — Ню Йорк, Каліфорнія, Огайо, Пенсилвенія і Ілинойс — має більше як по міліонови автомобілів, дванайцять стейтів більше як по пів міліона.

При своїм швидкім розвитку автомобільна промисловість була полем незвичайно завзятої конкуренції і „боротьби за існування", в якій більшість продуцентів „полягла", залишаючи поле міцнішим побідникам. З яких 600 фірм, що виступили на автомобільнім ринку, залишилося в бизнесі мало що більше як десята частина. — Автомобільна Торговельна Палата, до якої належать всі фірми, що продукують пасажирські автомобілі, має тепер 63 члени. З них 23 має свої головні канцелярії і майстерні в [illegible] мобільній виставці в Ню Йорку було представлено 50 ріжних фірм, але поміж ними 14 має таку малу продукцію, що мабуть процес елімінації слабших конкурентів ще не скінчений.